

Unikt folkligt deltagande

Eva Björklund

1975 lade revolutionsledningen fram ett förslag till en ny grundlag, för att ersätta den gamla förrevolutionära, grundad på USA-mönstret. Och Kuba drog igång sin första grundlagsdebatt med ett landsomfattande rådslag där mer än 6 miljoner kubaner deltog, i stort sett hela den vuxna befolkningen. Debatten ledde till förändringar i 60 av de 137 föreslagna paragraferna.

Folkomröstning

Det framdiskuterade förslaget om Folkmakt antogs genom en folkomröstning där 98 procent av de röstberättigade deltog, 97,7 procent röstade för. Allmänna val infördes till högsta beslutande organ – Folkmaktens Nationalförsamling – och till beslutande läns- och kommunförsamlingar.

Direktval

1992 Nationalförsamlingen beslöt att i grundlagen införa direktval även till Nationalförsamlingen och till de nya kommunalnämnderna.

2002 inleddes en ny folkomröstningsprocess som ledde till att drygt 8 miljoner röstberättigade med sina namn gav sitt stöd för att i grundlagen fastslå socialismen och att den revolutionära politiska och sociala system som den proklamerar är oåterkalleligt och att slutmålet är att bygga det kommunistiska samhället.

Begränsade marknadsinslag

Utan ändring i grundlagen hade Nationalförsamlingen under och efter 90-talskrisen fattat beslut om att tillåta egenföretagare/arbete för egen räkning, rätt att köpa och sälja bostäder, utländska investeringar och andra föränd-

ringar som öppnade för begränsade marknadsinslag i ekonomin. De infördes utan tydlig reglering och kontroll, vilket orsakade stora problem.

Nya Ekonomiska och Sociala Riktlinjer

2010 Partiet och folkrörelserna kallade till ett omfattande landsomfattande rådslag om förslag till Nya Ekonomiska och Sociala Riktlinjer: Vilka är problemen, vad bör göras?

Riktlinjerna antogs

2012 Nationalförsamlingen diskuterade och antog med egna mindre ändringar det i 4 omgångar omarbetade och diskuterade förslaget till Riktlinjer, utan att anpassa grundlagen till införda ändringar:

- Decentraliserad statlig förvaltning, större självständighet för län, kommuner och statliga företag.
- Bantad statlig sektor, minskad andel statligt anställda från 85 (≈ 4,5 miljoner) till 65 procent av förvärsarbete.
- Ökad och flexibel icke statlig sektor.
- Större inslag av kooperativ, egenföretagande och marknad.
- Möjlighet för icke statliga företag att anställa lönearbete.
- Växling från generella varusubventioner till riktat stöd till behövande (ej genomfört).
- På sikt avskaffa ransoneringssystemet och dubbla valutatan (ej genomfört).
- Främja utländska investeringar.
- Fortsatt socialistisk grundval, trygghet och levnadsstandard.

- Fortsatt offentlig hälsovård, utbildning, kultur, rekreation, pensioner och socialt skydds nät
- Fortsatt offentligt ägande av infrastruktur och stora industrier.

Resultat efter 3 år

- Andelen sysselsatta hade ökat med $\approx 5\%$, till $\approx 5,2$ miljoner
- Andelen icke statligt anställda hade ökat med ≈ 10 procent till $\approx 1,4$ miljoner
- Drygt en halv miljon hade lämnat den statliga sektorn
- Statligt/kommunalt anställda 2013 $\approx 3,8$ miljoner $\approx 73\%$
- Stora inkomstklyftor, otillbörlig privat rikedomsökning
- Stort missnöje med fortsatta problem för folk i allmänhet och med krypande tendenser till korruption.

Ny Grundlag, första utkast

2013 Nationalförsamlingen (NF) tillsatte en expertgrupp för att ta fram ett utkast till ny grundlag.

2016 NF diskuterade de svårigheter och misstag som uppstått i det fullskaleprov av Riktlinjernas decentralise-

ring som genomförts i de två nya län som avskilts från Havanna.

2018 NF utsåg inom sig en Grundlagskommission med företrädare för alla folkrörelser.

Debatt i Nationalförsamlingen 21-22 juli Folkligt Rådslag 13 augusti - 15 november

2018 Kommissionens förslag överlämnades till Nationalförsamlingen för debatt 21-22 augusti. Debatten sändes i nutid och kunde följas och kommenteras på nätet. Nationalförsamlingen reviderade och antog det Grundlagsprojekt som gick ut på nytt folkligt rådslag 13 augusti fram till 15 november, för att efter justeringar avsluta processen med folkomröstning i december.

De viktigaste politiska frågorna

Debatten handlade mycket om decentralisering, deltagande demokrati och mänskliga rättigheter, samkönade äktenskap, legitimering och reglering av en ickestatlig sektor, respekt för lagen, bantning av statsapparaten, undvika förmögenhetsackumulering. forts sid 8

Grundlagskommissionens Utkast till ny grundlag såldes massivt till en billig penning, inför debatten i Nationalförsamlingen